

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami

Warszawa 2013

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska.

NFOŚiGW – lider systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej nastawiony na EFEKT.

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Działania podejmowane w zakresie gospodarki odpadami są ściśle powiązane z wymogami tzw. Dyrektywy ramowej o odpadach, która m.in. nakłada obowiązek osiągnięcia określonych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Do roku 2020 niezbędne jest przygotowanie do ponownego użycia i recykling odpadów, przynajmniej takich frakcji jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych wagowo na poziomie minimum 50% oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70%. W związku z przeprowadzoną reformą systemu gospodarki odpadami, od 1 lipca 2013 r. gminy są w pełni odpowiedzialne za zorganizowanie odbierania i przetwarzania odpadów komunalnych oraz za ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji.

Głównym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Polsce pozostaje dotychczas składowanie. Na składowiska odpadów w 2011 r. trafiło ok. 71% wszystkich zebranych odpadów komunalnych. Składowiska odpadów, jeśli są nieprawidłowo zbudowane i eksploatowane, mogą być przyczyną zanieczyszczenia gleby i wody na skutek infiltracji zanieczyszczeń. Powodują także zanieczyszczenie powietrza poprzez emisję odorów i metanu. Ponadto przyczyniają się do utraty czynnej przyrodniczo powierzchni ziemi oraz znacznego obniżenia estetycznych walorów krajobrazu.

W zakresie gospodarki odpadami NFOŚiGW wspiera również przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem odpadami innymi niż komunalne, projekty dotyczące technologii odzysku, w tym recyklingu oraz wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów i likwidacji zagrożeń wynikających z ich składowania. Ponadto, w zakresie ochrony powierzchni ziemi wspierane są projekty dotyczące rekultywacji terenów degradowanych na cele przyrodnicze, stabilizacji osuwisk oraz ochrony brzegów morskich.

Jako Instytucja Wdrażająca w II priorytecie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko NFOŚiGW wspiera kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych oraz projekty, których celem jest przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich. Priorytet II PO IiŚ „Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi” ma przyczynić się do wdrożenia nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w tym termicznego przekształcania odpadów oraz intensyfikacji odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów w procesach innych niż składowanie, w także likwidacji zagrożeń

wynikających ze składowania odpadów, zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami. Tym samym przyczyni się do realizacji zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki odpadami. Działania związane z rekultywacją dotyczyć będą przywrócenia naturalnego ukształtowania terenu i/lub osiągnięcia przez glebę lub ziemię zawartości substancji zgodnych z wymaganymi standardami.

Ochrona powierzchni ziemi

W dziedzinie ochrony powierzchni ziemi Narodowy Fundusz dofinansowuje przedsięwzięcia proponujące rozwiązania zgodne nie tylko z przepisami polskiego prawa, ale również zgodne z podstawowymi zasadami polityki ekologicznej obowiązującej w Unii Europejskiej w zakresie gospodarowania odpadami. Wspomaga w szczególności działania inwestycyjne polegające na budowie, rozbudowie lub modernizacji instalacji, pozwalające na:

- przeciwdziałanie powstawaniu odpadów poprzez rozwój i wdrażanie technologii bez- i małodopadowych, zapewniających minimalizację ilości odpadów powstających w procesach produkcji;
- powtórne wykorzystanie odpadów w drodze recyklingu;
- optymalizację ostatecznego usuwania odpadów (wykorzystanie procesów fizykochemicznych, termicznych i biologicznych do obróbki odpadów w celu zmniejszenia ich ilości);
- prowadzenie działań naprawczych, tj. rekultywacji terenów zdegradowanych.

Beneficjentami mogą być m.in.:

- przedsiębiorcy;
- jednostki samorządu terytorialnego (jst) i ich związki;
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst;
- wojewodowie;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- urzędy morskie;
- wojsko – jednostki organizacyjnie podległe Ministrowi Obrony Narodowej oraz dla których jest on organem założycielskim lub organem nadzorczym;
- podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wymienionych na liście indykatoryjnej.

Formy dofinansowania:

- pożyczki,
- dotacje.

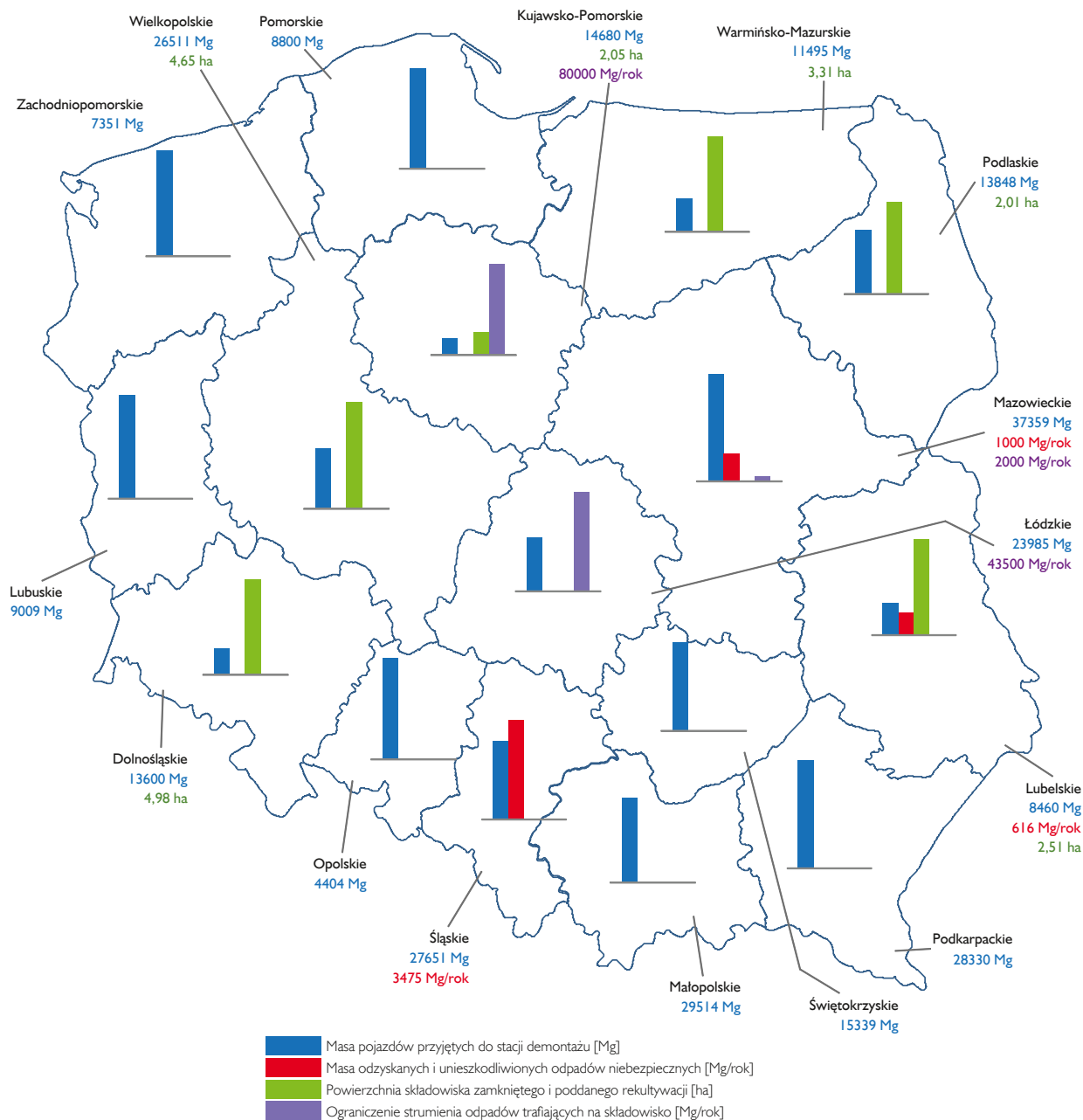
Umowy zawarte w 2012 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi wg form finansowania

Wyszczególnienie	Liczba umów	Kwota umów (tys. zł)	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł)	Udział środków Narodowego Funduszu (%)
Pożyczki	10	1 15 574	194 721	59,4
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	5	4 250	9 323	45,6
Dotacje na realizację zadań bieżących	786	129 450	152 815	84,7
w tym:				
Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	8	4 302	8 723	49,3
Dotacje mieszane	1	559	1 117	50,0
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	1	515	1 117	46,1
Dotacje na realizację zadań bieżących	1	44		3,9
Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	1	200	200	100,0
Razem	803	250 033	358 176	69,8

Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2012 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1.	Masa odpadów poddanych odzyskowi	Mg/rok	160 150	6 860
2.	Masa pojazdów przyjętych do stacji demontażu	Mg	252 000	252 000
3.	Masa odzyskanych i unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych	Mg/rok	5 091	120 478
4.	Powierzchnia składowiska zamkniętego i poddanego rekultywacji	ha	20	14
5.	Powierzchnia zrekultywowanego gruntu	ha	–	211
6.	Masa usuniętych, unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów zawierających azbest	Mg	7 359	–
7.	Ograniczenie strumienia odpadów trafiających na składowisko	Mg/rok	125 500	9 919
8.	Masa unieszkodliwionych, przeterminowanych środków ochrony roślin, zanieczyszczona gleby, gruzu w trakcie likwidacji mogiłek	Mg	–	1 747
9.	Usunięcie i unieszkodliwienie innych odpadów niebezpiecznych	Mg	–	1 767
10.	Przepustowość zakładów termicznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych	Mg/rok	180 000	–
11.	Liczba zakupionego sprzętu/urządzeń	szt.	10	–

Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2012 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi

Umowy zawarte w 2012 r. w dziedzinie geologii wg form finansowania

Wyszczególnienie	Liczba umów	Kwota umów (tys. zł)	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł)	Udział środków Narodowego Funduszu (%)
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	3	23 015	41 450	55,5
Dotacje na realizację zadań bieżących	5	4 132	4 132	100,0
Dotacje mieszane	5	103 677	103 677	100,0
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	5	7 641	103 677	7,4
Dotacje na realizację zadań bieżących	5	96 037		92,6
Razem	13	130 825	149 260	87,6

Geologia i górnictwo

Rozwojowi gospodarki zawsze towarzyszy korzystanie z zasobów naturalnych. Racjonalne i efektywne gospodarowanie kopaliniami wymaga prowadzenia rozpoznania i badań, konieczne jest wskazanie złóż strategicznych oraz rozwój technologii i zwiększanie dostępności technologii wykorzystujących energię z różnych zasobów surowcowych, w tym np.: energię geotermalną lub pochodzącą z niekonwencjonalnych złóż węglowodorów, a także rozwój innych technologii niskoemisyjnych (np. czystych technologii węglowych).

Narodowy Fundusz, realizując cele w zakresie ochrony środowiska, dofinansowuje m.in. przedsięwzięcia proekologiczne w dziedzinie geologii oraz górnictwa, w wyniku których następuje zmniejszenie uciążliwości spowodowanych wydobywaniem kopalini. Uwzględniając różnorodność szkód w środowisku powstających w wyniku działalności przemysłu wydobywczego wyodrębniono 4 programy grupując tematycznie zadania zgłaszane do Narodowego Funduszu z wnioskiem o dofinansowanie.

Beneficjentami mogą być m.in.:

- Minister Środowiska;
- Ministerstwo Gospodarki;
- Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- organy administracji geologicznej;
- Państwowa Służba Geologiczna;

- Państwowa Służba Hydrogeologiczna
- jednostki samorządu terytorialnego;
- związki jednostek samorządu terytorialnego.

Formy dofinansowania:

- dotacje.

Plany i cele do realizacji według Strategii działania na 2013-2016

Racjonalne gospodarowanie odpadami

Wspierane działania dotyczyć będą stopniowego przechodzenia z systemu polegającego na składowaniu odpadów na system wspierający przetworzenie, odzysk surowców oraz wykorzystanie energetyczne. Dużego znaczenia nabierać będą działania związane z zapobieganiem powstawania odpadów. Istotne będzie wspieranie i wdrażanie niskoodpadowych technologii produkcji. Wymóg ograniczenia składowania odpadów przyczyni się do redukcji składowania odpadów biodegradowalnych – w terminie do 16 lipca 2013 roku do poziomu 50%, a w terminie do 16 lipca 2020 roku – do 35% w stosunku do masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wytworzonych w roku 1995. W ramach tego celu szczegółowego ważne będzie zwiększenie możliwości energetycznego wykorzystania odpadów poprzez termiczne przekształcanie odpadów w szczególności ulegających

biodegradacji, w tym osadów ściekowych. Jednakże należy pamiętać, że zgodnie z polityką UE w odniesieniu do odpadów do 2020 r., jako priorytet traktowany jest recykling odpadów, a dopiero w drugiej kolejności przekształcanie termiczne. Dużym wyzwaniem w zakresie gospodarki odpadami jest spełnienie wymagań w zakresie odzysku, w tym recyklingu odpadów opakowaniowych, w szczególności poprzez usprawnienie systemów selektywnego zbierania odpadów oraz działania edukacyjne i informacyjne.

Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin

Zagadnienie ochrony oraz racjonalnego wykorzystania zasobów staje się priorytetowe w kontekście zapewnienia ich dostępności dla przyszłych pokoleń. Efektywne korzystanie z zasobów jest również istotne ze względów ekonomicznych. Obecnie obowiązujące wzorce produkcji mają negatywny wpływ na środowisko naturalne (zwłaszcza na czystość i jakość wód, różnorodność biologiczną, jakość powietrza), a tym samym na zdrowie i życie człowieka, wymagają więc przemyślanych działań kompensacyjnych oraz inwestycji w nowoczesne technologie bardziej przyjazne środowisku.

Polska gospodarka jest w dużej mierze oparta na energetyce konwencjonalnej. Najbliższe lata mogą przynieść zmianę struktury produkcji energii (OZE, energetyka jądrowa, gaz łupkowy), lecz wydaje się, że paliwa kopalne będą ciągle podstawowym źródłem energii. Racjonalne i efektywne gospodarowanie kopalinami wymaga prowadzenia rozpoznania i badań, konieczne jest wskazanie złóż

strategicznych oraz rozwój technologii i zwiększanie dostępności technologii wykorzystujących energię z różnych zasobów surowcowych, w tym np.: energię geotermalną lub pochodzącą z niekonwencjonalnych złóż węglowodorów, a także rozwój innych technologii niskoemisyjnych (np. czystych technologii węglowych). Prowadzone w ramach priorytetu działania powinny doprowadzić do lepszego stopnia rozpoznania i ochrony krajowych zasobów złóż strategicznych. Istotne jest również ograniczenie presji środowiskowej wywieranej przez sektor górniczy na terenach, gdzie obecnie jest prowadzona (lub w przyszłości będzie) intensywna działalność wydobywcza.

Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych

Ze względu na fakt, że powierzchnia ziemi jest zasobem ograniczonym, zanieczyszczenia i przekształcenia ograniczają wielkość i jakość tego zasobu. Jakość otoczenia decyduje w znacznym stopniu o jakości życia człowieka. Podejmowane działania będą miały na celu w szczególności przywracanie wartości przyrodniczych, atrakcyjności krajobrazowej i użytkowej terenom zdegradowanym. Działania w tym obszarze dotyczyć będą rekultywacji i/lub rewitalizacji terenów zdegradowanych działalnością przemysłową, gospodarczą, wojskową oraz na skutek zjawisk naturalnych. W ramach kompleksowej rekultywacji przewiduje się przywracanie wartości użytkowych i/lub naturalnego ukształtowania terenu, usuwanie zanieczyszczeń gruntowych oraz osiągnięcie przez glebę lub ziemię zawartości substancji zgodnych z wymaganymi standardami w przypadkach tego wymagających.

Zapraszamy na naszą stronę internetową www.nfosigw.gov.pl, a także do naszej siedziby w Warszawie.
Jesteśmy do Państwa dyspozycji.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3a
tel. (+48 22) 45 90 100, 370
e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl

Wydrukowano na papierze ekologicznym